

3. Макачук В. С. Історія держави і права зарубіжних країн : навч. посіб. К.: Атіка, 2000. 416 с.
4. Лобойко Л.М. Методи кримінально-процесуального права : монографія. Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2006. 352 с.
5. Лобойко Л.М. Співвідношення імперативного і диспозитивного методів кримінально-процесуального права: сучасний стан та перспективи // *Право України*. 2005. № 6. С. 79–83.
6. Грошевий Ю.М. Деякі проблеми кримінально-процесуальної теорії / *Вісник Академії правових наук* : зб. наук. пр. 2004. № 3 (38). С. 135–141.
7. Нор В.Т. Публічність і диспозитивність у кримінальному процесі України: суть, пріоритети, взаємодія, сфера дії. URL: <http://www.lawyer.org.ua/?w=r&i=0&d=319>
8. Шейфер С. А., Петрова Н. Е. Проблемы реформирования производства по делам частного обвинения в духе расширения частных начал в уголовном процессе РФ. *Государство и право*. 1999. № 6. С. 51–56.
9. Морган Т.Д., Ротанда Р.Д. Профессиональная ответственность / Т.Д. Морган, Р.Д. Ротанда. Уестбери : «Фаундейшн Пресс инк», 1993.
10. Перепелиця С. І. До питання збільшення кількості складів злочинів, провадження у яких здійснюється у формі приватного обвинувачення, за проектом нового Кримінального процесуального кодексу України. *Право і безпека*. 2012. № 1. С. 172–176.
11. Кримінальний кодекс України: Закон від 05.04.2001 № 2341-III. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
12. Кримінальний процесуальний кодекс України: Кодекс України, Закон, Кодекс від 13.04.2012 № 4651-VI. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2013. № 9-10. № 11-12. № 13. Ст. 88. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
13. Рогатюк І. В. Обвинувачення у кримінальному процесі України : монографія. К. : Атіка, 2007. 160 с.
14. Азаров Ю.І., Письменний Д.П., Хабло Ю.О. Відшкодування шкоди потерпілому у кримінальному провадженні за рахунок держави / Ю.І. Азаров, Д.П. Письменний, О.Ю. Хабло. *Юридична наука. Кримінальне процесуальне право*. № 5. 2014. С. 49–56.

УДК 343.9

DOI <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2021.2.2.12>

КОВАЛЕНКО А. В.

ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБИ ЗЛОЧИНЦЯ-ГЕРОНТОЛОГА

CHARACTERISTICS OF THE PERSONALITY OF A CRIMINAL GERONTOLOGIST

Метою статті є дослідження основних аспектів скоєння злочинцем злочинів проти літніх людей, кримінологічну характеристику таких злочинців та пояснення причин злочинності проти літніх людей. Стаття присвячена розгляду питання характеристики особистості злочинця, що вчиняє злочини стосовно осіб похилого віку, їх поведінки, а також чіткому дослідженню їх кримінологічного портрету. У статті розглядається місце, особливості, ознаки злочинів стосовно літніх, а також наведено деякі причини латентності злочинності щодо осіб похилого віку. Автором звертається увага читачів на те, що зазвичай саме члени родини є винуватцями жорстокої, нерідко злочинної, поведінки з літніми людьми. Однак не лише родичі вчиняють злочини щодо осіб похилого віку. Так, ці злочини можуть вчиняти і ті особи,

© КОВАЛЕНКО А. В. – доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри кримінально-правових дисциплін (Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ)

що лише були знайомі з літніми потерпілими та знали вік потерпілих, стан їх здоров'я, тощо. В статті також наводяться приклади з судової практики таких злочинів, вчинених родичами потерпілих. Автор статті наводить певні статистичні дані щодо особи злочинця, котрий вчиняє злочини проти літніх. Переважна більшість злочинів проти літніх людей здійснюється чоловіками (жінками всього 4–7%). Більшість злочинців (97,5%) скоюють злочини в зазначеній сфері у віці до 50 років. Здійснення злочинів щодо літніх осіб здебільшого визначено низьким освітніми й культурними рівнями осіб, котрі їх здійснюють. Майже третя частина (31%) осіб, якими було вчинено злочини проти осіб похилого віку, мали непогашену або не зняту судимість. В статті зазначено, що значна частина як здійснених злочинів, так і потерпілих від них осіб, перебувають в зоні латентності. Автор статті наводить деякі причини небажання осіб похилого віку повідомляти поліцію про скоєні проти них злочини. Як підсумок в статті прописано узагальнений вигляд особи злочинця, що скоює злочини стосовно літніх людей, зазначено певні тенденції в злочинності проти літніх людей. Поміж характерних рис морально-психологічного типу осіб, що реалізують злочини проти літніх людей, найбільш притаманними для них є неповага до похилого віку, цинізм, брутальність, озлобленість тощо.

Ключові слова: *злочинець, особистість, криминологічна характеристика, літня людина, особа похилого віку.*

The aim of the article is to study the main aspects of the commission of crimes against the elderly, criminological characteristics of such criminals and explain the causes of crime against the elderly. The article is devoted to the question of the characteristics of the personality of the offender who commits crimes against the elderly, their behavior, as well as a clear study of their criminological portrait. The article is devoted to the consideration the characteristics of the personality of a criminal who commits crimes against the elderly, their behavior, as well as a clear study of their criminological portrait. In the article it is examined the place, features, signs of crimes against the elderly, and also given the reasons for the latency of crime against the elderly. The author draws the attention to the fact that it is usually family members who are responsible for cruel and often criminal behavior with the elderly. However, it is not only relatives who commit crimes against the elderly. These crimes can also be committed by those who only knew the elderly victims, their age, state of health, etc. The article also provides examples from judicial practice of such crimes committed by the victims' relatives. The author of the article provides certain statistics regarding the identity of the offender who commits crimes against the elderly. The overwhelming majority of crimes against the elderly are carried out by men (women only 4–7%). The majority of criminals (97.5%) commit crimes against elderly under the age of 50. The commission of crimes against the elderly is mainly determined by the low educational and cultural levels of the persons who commit them. Almost a third (31%) of those who committed crimes against the elderly had an outstanding or unreleased conviction. The great amount of committed crimes and the victims of them are in the latency zone. The author of the article gives some reasons for the unwillingness of older people to report crimes against them to the police. As a result, the article describes a generalized view of the personality of a criminal who commits crimes against the elderly, identifies certain trends in crime against the elderly. The most characteristic moral and psychological features of people committing crimes against the elderly include disrespect for the elderly, cynicism, rudeness, anger, etc.

Key words: *criminal, personality, criminological characteristics, elderly person, elderly person.*

Постановка проблеми. Не є таємницею, що особи похилого віку відносяться до категорії надзвичайно уразливих, через що такі особи вимагають посиленого захисту зі сторони суспільства й держави. Останніми роками в якості жертви злочинці частіше обирають людей похилого віку. Дані статистики кажуть нам про те, що проти пенсіонерів в нашій державі здійснюється кожний тринадцятий злочин, ця негативна тенденція продовжує зростати. Така ситуація склалася не лише у зв'язку із збільшенням кількості злочинів та злочинності загалом, а і через те, що

в Україні, як і на теренах всього світу, існує тенденція поступового «старіння» населення, інакше кажучи, кожного року збільшується кількість осіб, що є старше 60 років [1, с. 118].

В той час, як цивілізовані суспільства в якості морального зобов'язання визначили захист старшого покоління громадян, в нашій державі, нажал, відбуваються злочинні загрози соціально незахищеній категорії населення, а отже і підрив конституційних гарантій прав та свобод, недоторканості й безпеки громадян [1, с. 119].

Актуальність обраної теми наукової статті є безпечною, адже як питанню вивчення потерпілої особи похилого віку, так і особистості злочинця, котрий вчиняє злочин проти зазначеної категорії потерпілих, вітчизняна кримінологічна наука майже зовсім не приділяла уваги.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Українські вчені приділяють небагато уваги вивченню проблематики кримінологічної характеристики особи злочинця, котрий скоює злочини проти літніх людей. В даній статті було використано декілька наукових робіт стосовно кримінологічної характеристики злочинності проти людей похилого віку, таких науковців як: А. В. Андрушко, І. С. Мірошніченко, Д. В. Казначеева, Л. В. Сорокіна, Ю. О. Репецкая, О. М. Гришко. Також окремі питання кримінологічної характеристики злочинів, що вчиняються щодо осіб похилого віку досліджували такі науковці, як: Л. В. Борових, О. Ф. Кістяківський, В. Г. Павлов, П. В. Разумов, О. Д. Сітковська, В. В. Тирський, П. Л. Фріс, М. І. Хавронюк, тощо.

Високий рівень злочинності проти літніх людей зумовлює потребу в подальшій науковій розробці даної проблематики. Також зауважимо, що до питання сучасної злочинності проти людей похилого віку вчені звертаються у своїх дослідженнях мало, а, відтак, до мети даної статті відносимо чітке дослідження основних аспектів скоєння злочинцем злочинів проти літніх людей, кримінологічну характеристику таких злочинців та пояснення причин злочинності проти літніх людей. Задля досягнення поставленої мети висунуто таке завдання – здійснити кримінологічну характеристику особи злочинця, що скоює злочини проти літніх людей, а також розібратися із особливостями, ознаками злочинів стосовно літніх та причинами латентності злочинності щодо осіб похилого віку.

Виклад основного матеріалу. Переходячи до дослідження питання розгляду злочинності проти літніх людей, варто розпочати з того, що люди похилого віку будь-де вважаються одними з найбільш уразливих верст населення, а це означає, що вони виступають в якості об'єкта дискримінаційних виявів й злочинних діянь із сторони близьких для цих осіб людей. Близькі люди осіб похилого віку не мають бажання забезпечувати власних літніх родичів гідними умовами (харчування, чистий одяг, гідні умови проживання, належний медичний догляд, побутова гігієна, можливості спілкування, тощо). Особи похилого віку доволі часто знемагають від проявів неповаги близьких родичів, їхньої неввічливої, зверхньої поведінки, самоусунення від вирішення найбільш необхідних проблем в побутовій сфері. Зазвичай саме члени родини є винуватцями жорстокої, нерідко злочинної, поведінки з літніми людьми [2, с. 223].

Однак не лише родичі вчиняють злочини щодо осіб похилого віку. Так, такі злочини можуть вчиняти і ті особи, що тільки були знайомі з літніми потерпілими. Причому таке знайомство може носити різний характер – від друзів, приятелів до сусідів, тощо. Всіх поєднує той факт, що їм було відомо вік потерпілих, стан їх здоров'я, тощо. Отже злочинці вчиняють злочин, розуміючи мінімальність опору жертви. Тим паче такі відомості про потерпілих є у вільному доступі для родичів, що безсумнівно обізнані фізичним станом потенційної жертви. Безпосередньо вік літньої людини є вирішальним фактором на користь вчинення цього аморального злочину [3, с. 462].

Проблема характеристики особи, що здійснює злочини, постає однією з основних предметів дослідження в науках, котрими вивчається злочинність в якості соціального явища, зокрема кримінологією [4, с. 112]. Нижче пропонується визначити особу злочинця, якою є людина, що вчиняє злочин, перш за все, через властиві їй психологічні особливості, антигромадські погляди, негативне ставлення до моральних цінностей та вибір суспільно небезпечного шляху із метою задоволення власних потреб; а по-друге, у зв'язку із не виявленням потрібної активності по запобіганню негативного результату [5, с. 127-128; 6, с. 99].

Емпіричними дослідженнями доводиться, що чоловіча стать скоює злочини набагато частіше, ніж жіноча, зокрема у галузі злочинності стосовно літніх осіб. Так, Ю. О. Репецкою зазначено, що переважна більшість (96%) злочинів проти літніх (+60 років) людей здійснено чоловіками (жінками всього 4 відсотка) [7, с. 59]. А. В. Андрушко зазначає дещо інші відсоткові співвідношення. Так, більшість осіб, котрими було вчинено злочини проти літніх людей, – чоловіки (93%). Жінкам, що було засуджено за злочини стосовно зазначеної категорії потерпілих, відводиться 7% [3, с. 464].

Наразі варто звернути увагу на вік злочинців, котрі обирають своїми жертвами людей похилого віку. Так, більшу кількість злочинів проти літніх осіб вчиняють молоді люди. Особи до 30 років характеризуються спонтанністю злочинного посягання (особливо це проявляється під час вчинення злочинів проти життя, здоров'я й проти власності), підвищеною агресивністю, жорстокістю, жадібністю [4, с. 114].

За даними А. В. Андрушко, засудженні за скоєння злочину проти літніх людей перебувають в наступному віці:

- 14–17 років – 3%;
- 18–24 роки – 37,5%;
- 25–29 рр. – 21%;
- 30–49 років – 36%;
- 50 і старше рр. – 2,5%.

Більшість злочинців (97,5%) скоюють злочини в зазначеній сфері у віці до 50 років. Реалізація злочинних діянь характеризується в залежності від вікових особливостей. Так, за даними А. В. Андрушко, більшість (52%) осуджених за вбивство літніх людей – особи від 18 до 24 років, 15% – віком від 14 до 17 р., 17% – 25–29 років, решта – віком від 30 до 49 років. Майже 100% осуджених за здійснення крадіжок у людей похилого віку реалізується особами до 40 років [3, с. 464].

Велика кількість злочинів проти осіб похилого віку здійснюється неповнолітніми особами [7, с. 65].

Здійснення злочинів щодо літніх осіб здебільшого визначено низьким освітніми й культурними рівнями осіб, котрі їх здійснюють. Більша частина є злочинцями, що не закінчили середню освіту (52%), а 48% – мають середню або середню спеціальну освіту [3, с. 464]. Осіб із вищою освітою серед них взагалі не було виявлено.

Більше $\frac{3}{4}$ осуджених (85%) в сфері вчинення злочинів проти літніх людей – це особи, що на момент скоєння злочину не були ніде працевлаштовані. Очевидним фактом є те, що брак стабільності доходів вимагає від них вчиняти злочини.

Більшість осіб (56 відсотків), що скоїли злочинні дії проти людей похилого віку, при вчиненні злочину не були в шлюбних відносинах, хоч третина і перебувала в шлюбі, однак в офіційно не зареєстрованому. Отже, офіційну сім'ю мав тільки кожен четвертий злочинець (близько 26 відсотків) [4, с. 114].

Щодо сімейного становища злочинців у зазначеній сфері А. В. Андрушко зазначає дещо інші відсоткові співвідношення – 34% з них не перебували в шлюбі, а тільки 16% мали офіційну дружину чи чоловіка [3, с. 464].

Майже третя частина (31%) осіб, якими було вчинено злочини проти осіб похилого віку, мали непогашену або не зняту судимість. Ще третина із злочинців мають зняту або погашену судимість. І тільки 36 відсотків таких злочинів скоїли особи, що не притягалися раніше до кримінальної відповідальності [7, с. 69-70]. Велика кількість осіб під час вчинення злочинів щодо осіб похилого віку були під впливом алкоголю. Більше 34% злочинців, що було викрито у вчиненні розглядуваного типу злочинів, під час реалізації злочину перебували під дією алкоголю чи наркотиків [3, с. 464].

Важливо зауважити, що за нормами права, зокрема згідно з п. 6 ч. 1 ст. 67 КК України, вчинення злочину щодо особи похилого віку визнається обставиною, що судом буде враховано при призначенні покарання, такою, що обтяжує покарання [8, ст. 67].

До основного різновиду злочинів, що реалізуються проти старших осіб, відносяться злочини проти власності (корисливий мотив), а злочином найбільш розповсюдженої природи постає крадіжка. Питому вагу даного виду злочину можна визначити в рамках 70-ти відсотків [1, с. 124].

Корисливість злочинів проти літніх людей є цілком логічною, зважаючи на характерні для похилого віку особливостями:

- фізіологічного типу – слабкість фізичної природи, зорові та слухові вади;
- психологічного характеру – на кшталт надто великої довірливості, необачності, добродушності, занадто високої або низької самооцінки, нездатності швидкої орієнтації в складних життєвих ситуаціях й прийняття оптимальних рішень;
- соціальні риси – недостатність знань новітніх технологій, надто низька соціальна активність, сімейний стан (відсутність рідних чи не дуже гармонійні сімейні стосунки), невдоволеність власним життям (через неможливість продовжувати свою професійну діяльність) [1, с. 124–125].

Важливо відмітити, що літні люди одні з найчастіших жертв злочинів у сфері ринку житла. Причинами цього можна визнати самотність осіб похилого віку, їх вади здоров'я й підвищену довірливість. Нерідко ці характерні риси літніх людей стають «наживкою» для злочинців. Злочинці з метою обманного заволодіння житлом літніх людей, підписують з останніми неправомірні договори довічного їх утримання, дарування чи купівлі-продажу, а згодом всіма силами «допомагають» особам похилого віку, іноді не зупиняються перед вбивством [3, с. 462].

Якщо казати про стать потерпілих літніх людей від тяжких насильницьких злочинів, то значно переважає кількість постраждалих чоловіків похилого віку, аніж жінок того ж віку. І навпаки, існує повна перевага у кількості потерпілих-жінок у сфері злочинів корисливого й корисливо-насильницького типу (тут варто зазначити такі злочини як крадіжка, грабїж, шахрайство, розбїй). У випадках скоєння грабежу, шахрайства чи розбою перевага в кількості потерпілих-жінок проти потерпілих-чоловіків буде + 30% [1, с. 122].

Зазначені вище особливості в статі потерпілих є закономірними, адже беручи до уваги те, яким чином вчиняється крадіжка, є зрозумілим те, що жертвами даного злочину є як чоловіки, так жінки; при вчинення грабежів, розбоїв й шахрайств значно легше реалізувати такі злочини щодо літніх жінок, адже вони є слабкішими фізично й більш довірливими; при реалізації злочинів проти життя та здоров'я страждає загалом чоловіча стать, адже велика кількість таких злочинів відбувається через побутові сутички (при розпиванні алкогольних напоїв у компанії чоловіків, сварках між ними).

Як було зазначено вище, частіше всього злочини проти літніх людей здійснюються особами, що були в контактї з потерпілими. Цю тезу можна підтвердити за допомогою конкретних прикладів судової практики. Зазвичай від корисливого злочину проти літніх людей злочинці мають небагату поживу у вигляді чи то невеликої суми грошей, чи нехитрих продуктів або ж дешевих господарських речей. Вирішальним фактором під час формування мотивації такого типу злочинів є не предмет злочину, а чітке розуміння легкості поживи. Прикладом цього є справа № 382/635/15-к, зокрема вирок Яготинського районного суду Київської області від 12.05.2015 [9]. Громадянина України, із середньою освітою, не одруженого, не маючого дітей, не працюючого та раніше не судимого обвинувачено в тому, що він заволодів обманним шляхом майном своєї бабусі (планшет марки «ZTE В-55», вартістю 1170 гривень) та грошовими коштами (770 грн.).

Онук порадив бабусі придбати «Wi-Fi» модем аби його застосовувати для збільшення швидкості доступу до Інтернету, під час використання її планшету. Онук пообіцяв бабусі особисто купити для неї модем за 770 грн., а щоб перевірити його сумісність з планшетом, забрав із собою планшет, який згодом заклав до ломбарду.

25.02.2015 р. онук перебуваючи в будинку бабусі із зловживанням довірливих відносин з бабусею, що засновані на родинних зв'язках, одержав від потерпілої 770 гривень й планшет, вартістю 1170 грн.

Важливим в рамках розгляду злочинності проти літніх людей є той факт, що значна частина як здійснених злочинів, так і потерпілих від них осіб, перебувають в зоні латентності [1, с. 120].

Так, щодо рівня латентності нам каже здійснене опитування потерпілих літніх осіб [10]. При відповіді на запитання про відносини із винною особою до злочину лише 43,5% жертв відповіли, що не знали злочинця до злочинних дій. 9,3% опитаних зізналися, що злочин було вчинено їх ріднею (діти, онуки); 20,4% літніх людей мали дружні відносини зі злочинцями; 26,8% – візуально знали один одного. Однак далеко не всі літні люди побажали заявити про вчинення злочину (31,9% опитаних сказали, що вони не повідомили про вчинений проти них злочин), зважаючи на поважні причини, що особи похилого віку відмовилися називати [1, с. 120–121].

Якщо розкривати причини небажання особами похилого віку повідомити поліції про скоєні проти них злочини, то можна виокремити наступне:

- 1) у випадку крадіжок – брак особистої цінності, що становить поцуплена річ (вона не завжди має матеріальну складову);
- 2) коли злочинцем є рідний чи близький – сором перед іншими за їх вчинки;
- 3) відсутність намірів псування майбутнього особи, котра здійснила злочин (адже на думку літніх осіб, будь-яка людина може помилитися та вдатися до помилкових вчинків);
- 4) небажання контактувати з правоохоронцями у зв'язку із страхом помсти зі сторони злочинців;
- 5) збиткова малозначність;
- 6) незнання законодавчих норм, тощо [1, с. 121].

Отже, підсумовуючи усе вищевикладене можна дійти висновку, що в узагальненому вигляді той, хто вчиняє злочин щодо літніх осіб (однієї з найбільш незахищених категорій суспільства) можна охарактеризувати як молодого неодруженого непрацюючого чоловіка, середнього освітнього рівня, котрий вже вчиняв злочинні дії та був осуджений за це, а також може зловживати алкоголем чи наркотиками.

Поміж характерних рис морально-психологічного типу осіб, що реалізують злочини проти літніх людей, найбільш притаманними для них є неповага до похилого віку, цинізм, брутальність, озлобленість тощо [4, с. 115].

Як підсумок спробуємо навести певні тенденції в злочинності проти літніх людей:

- найпоширеніші злочини проти осіб похилого віку – це злочини проти власності із корисливими мотивами (такі як крадіжка, грабіж, розбій, шахрайство), самим розповсюдженим злочинном, котрий реалізується проти літніх людей є крадіжка (питома вага даного злочинного діяння становить майже 70%);

- від тяжких насильницьких злочинів більшість постраждалих є чоловіками похилого віку, а у сфері злочинів корисливого й корисливо-насильницького типу (такі злочини як крадіжка, грабіж, шахрайство, розбій) – жінки. Перевага в кількості потерпілих-жінок літнього віку від грабежу, шахрайства чи розбою проти потерпілих-чоловіків становить 30%.

- зберігається високий рівень латентності злочинів проти літніх людей, що має негативний вплив на отримання повних даних щодо динаміки стану й структури злочинності проти літніх осіб.

Список використаних джерел:

1. Казначеева Д. В. Вчинення злочинів щодо осіб похилого віку: аналіз та прогнозування. *Вісник Криминологічної асоціації України*. 2014. № 6. С. 118–127. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/187222824.pdf>.

2. Мірошніченко І. С. Запобігання злочинам стосовно літніх людей у сім'ї. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2013. № 3. С. 223–229. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvknuvs_2013_3_31

3. Андрушко А. В. До питання про віктимність осіб похилого віку. *Держава і право*. 2009. Вип. 45. С. 459–465. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/11814/1/Андрушко%20А.В.%20До%20питання%20про%20віктимність%20осіб%20похилого%20віку%20-%20стаття.PDF>.

4. Мірошніченко І. Злочини стосовно літніх людей: криминологічна характеристика особи злочинця. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2013. № 3. С. 112–116. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnapu_2013_3_22.

5. Методика криминологічного аналізу злочинності в Україні: навч. посіб. / О. М. Джужа, О. Г. Кулик, В. В. Василевич та ін.; за заг. ред. О. М. Джужі. Київ : Київ. нац. ун-т внутр. справ, 2006. 192 с.

6. Сорокіна Л. В. Особа злочинця, яка вчиняє злочини у сфері пенсійного забезпечення. *Правовий часопис Донбасу*. 2019. № 1 (66). С. 99-106. URL: <http://ljd.dli.donetsk.ua/ljd-archive/category/72-activities-science-ljd-archive-2019-1s?download=335:ljd-archive-2019-1-s-14-pdf>.

7. Репецкая Ю. О. Виктимологическая характеристика преступлений, совершенных в отношении лиц пожилого возраста, и их предупреждение : дисс. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Иркутск, 2010. 161 с.

8. Кримінальний кодекс України: Кодекс України від 05.04.2001 № 2341-ІІ / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2001. № 25–26. Ст. 131.

9. Вирок Яготинського районного суду Київської області по справі № 382/635/15-к від 12.05.2015 р. (Єдиний державний реєстр судових рішень). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/44078506>.

10. Гришко О. М. Латентність корисливих злочинів, вчинених щодо осіб похилого віку. *Вісник Академії Адвокатури України*. 2009. № 2. С. 97–101.